

PROJEKTITYÖN TEKEMINEN

Teosten hyödyntäminen omassa
työssä

TEOSTEN KÄYTTÖ

Toisten tekemän teoksen käyttöön tarvitaan yleensä tekijän lupa.

Lupaa ei tarvita:

1. Tiedon, ideoiden, periaatteiden käyttö

- Kunhan kirjoittaa omin sanoin
- Muista lähdekritiikki ja merkitse lähde

2. Sitaattien käyttö

- Suorien tekstilainauksien käyttö mahdollista
- Sitaatilla oltava yhteys omaan tekstiin ja tarkoituksen mukainen laajuus
- Muista merkitä tekijä ja lähde

TEOSTEN KÄYTTÖ

3. Tekijänoikeusvapaita teoksia saa käyttää vapaasti

- Teokset, joiden suoja-aika ei enää voimassa
- Lait, asetukset, viranomaispäätökset

4. Linkkien tekeminen

- Suorien linkkien tekeminen alkuperäiselle sivustolle
- Videon upottaminen omaan projektityöhön
  - Tarkista tai hanki lupa videon esittämiseen luokassa

Lähteen oltava laillinen eli tekijän suostumuksella jaettu ja levitetty.

TEOSTEN KÄYTTÖ

Monenlaiset luparatkaisut mahdollistavat teosten käytön omassa työssä

1. Oppilaitoksille hankittu Kopioston kopiointilupa
2. Tekijänoikeusjärjestöjen muut luparatkaisut
  - Esimerkiksi kuvataideteosten käyttöluva Kuvastosta, musiikin käyttöluvat Teostosta ja Gramexista
3. CC-lisenssit
4. Lupa suoraan tekijältä tai oikeudenhaltijalta

TEKSTIAINEISTOJEN KÄYTTÖ

- Tiedon ja idean käyttö sallittua
- Siteeraus
- Lehtiartikkelien, taulukoiden, tekstiotteiden liittäminen osaksi työtä
  - Mahdollista oppilaitoksille hankitulla Kopioston kopiointiluvalla
  - Kopiointiluvalla saa sekä kopioida netistä että skannata kirjoista ja lehdistä, kun työtä ei julkaista netissä
- Varmista lähteen luotettavuus ja muista merkitä lähde

KUVIEN KÄYTTÖ

Mahdollista käyttää:

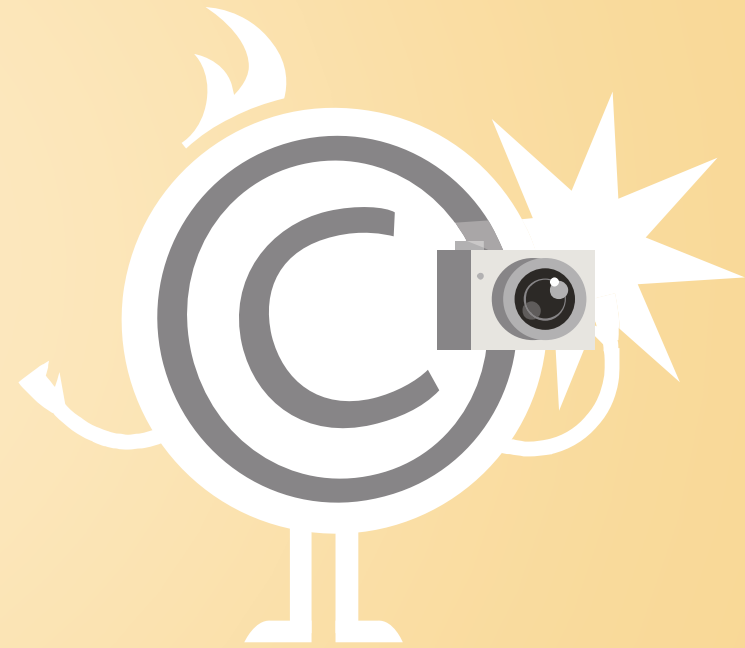
- Itse otettuja kuvia
- Tekijältä/valokuvaajalta saadulla luvalla
- Oppilaitoksilla olevalla Kopioston kopiointiluvalla, kun työtä ei julkaista netissä
- CC-lisenssillä
- Kuvia, joiden suoja-aika ei enää voimassa

Muista aina merkitä kuvan tekijän tai valokuvaajan nimi.

KUVAAMINEN

- Julkisella paikalla saa kuvata
  - Paikanomistaja voi kieltää kuvaamisen julkisellakin paikalla
- Kuvaaminen on eri asia kuin kuvan julkaiseminen
- Kuvan julkaiseminen ei saa loukata kuvassa olevan henkilön yksityisyyttä tai kunniaa

Kannattaa pyytää lupa kuvassa olevilta henkilöiltä kuvaamiseen ja kuvan julkaisemiseen.

MUSIIKIN LIITTÄMINEN

- Tarvitaan musiikinoikeudenhaltijoiden lupa
- Musiikin tallennusluvan saa Teostosta ja Gramexista
- Itse tekemäänsä musiikkia saa käyttää
- Netistä löytyvää musiikkia, jonka käyttö sallittu esim. CC-lisenssillä.
  - Huomaa, että musiikin tulee olla luvallisesti saatavilla netissä.

**Muista aina merkitä
musiikintekijöiden nimet.**

VIDEOIDEN KÄYTTÖ

- Videon tai sen osan käyttämiseen osana omaa työtä tarvitaan lupa.
  - Luvan voi hankkia tekijältä/tekijöiltä tai tekijänoikeuden haltijalta (esim. tuottaja, jos videolla on tuottaja)
  - Lupa videon käyttöön on voitu antaa CC-lisenssillä. Tarkista huolella käyttöehdot.
- Suoran linkin tekeminen verkkovideoon on mahdollista.
  - Huom! Videon tulee olla luvallisesti saatavilla netissä.
- Videoiden esittämiseen julkisesti tarvitaan lupa.

TEOKSEN MUOKKAAMINEN

- **Teoksen muokkaamiseen ja muunteluun tarvitaan teoksen tekijän tai oikeudenhaltijan lupa**
  - Teoksen muokkaamista on mm. kuvankäsittely, tekstin kääntäminen, musiikin uudelleen sovittaminen, videoiden muokkaaminen
- Tekijä on voinut sallia teoksensa muuntelun CC-lisenssillä.
  - Tarkista huolella käyttöehdot.
  - Kaikkia CC-lisenssillä jaettuja teoksia ei saa muunnella.
- Kopioston kopiointiluvalla saa harjoitella oppitunnilla teosten muuntelua, kuten kääntämistä ja kuvankäsittelyä
  - Muunneltua työtä ei saa jakaa netissä tai käyttää muutoin kuin oppitunnilla
  - Lupa ei koske av-teoksia, sävellysteoksia eikä kustannettua oppimateriaalia
- Teoksia muunnellessa tulee huomioida tekijän **moraaliset oikeudet**.
  - Teosta ei saa muunnella tekijää tai teosta loukkaavalla tavalla.

OPPIlaitosten KOPIOINTILUPA

VALOKOPIOINTI

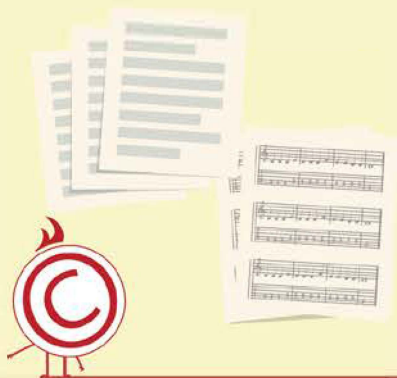
20 sivua

/ julkaisu / luku- tai koulutuskausi
ENINTÄÄN 50 % / JULKAISU

Nuotit:

10 sivua

/ julkaisu / luku- tai koulutuskausi

SKANNAUS

Peruskoulu:
5 sivua

/ julkaisu / luku- tai koulutuskausi
ENINTÄÄN 50 % / JULKAISU

**Lukio ja ammatilliset
oppilaitokset:**

15 sivua

/ julkaisu / kurssi tai opinto-
kokonaisuus
ENINTÄÄN 15 % / JULKAISU

Korkeakoulu:
20 sivua

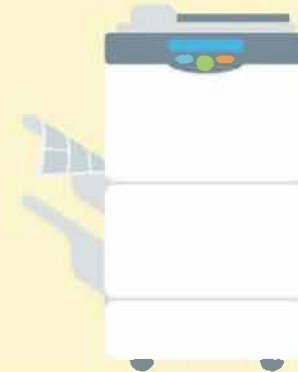
/ julkaisu / kurssi tai opinto-
kokonaisuus
ENINTÄÄN 20 % / JULKAISU
TAI yksi kokonainen tieteellinen
aikakausilehtiartikkeli

TULOSTAMINEN

20 sivua

/ julkaisu tai verkkosivusto / luku-
tai koulutuskausi

**Kokonainen opettajan opas
omaan käyttöön**

DIGITAALINEN KOPIOINTI

Internetissä vapaasti saatavilla
olevat kuvat ja tekstit:

20 sivua / sivusto / luku- tai
koulutuskausi

EI KUITENKAAN

- musiikki, liikkuva kuva ja tietokoneohjelmat
- aineisto, jota koskee oma lisenssi tai käyttöehdot

KOPIOINTILUVAN ULKOPUOLELLA:

- työ-, harjoitus- ja vastauskirjat
- kotimaisia näytelmiä ei saa skannata eikä kopioida digitaalisesti

CC-LISENSSIAINEISTON KÄYTTÖ

Ennen kuin käytät CC-lisensoitua materiaalia, selvitä, millä ehdoilla tekijä on sallinut käytön

- Lisenssimerkki ja tekijä on merkittävä omaan työhön
- Linkki alkuperäiseen teokseen, jos mahdollista
- Varmista, että aineisto luvallisesti verkossa
- Esimerkkejä:

CC BY   tekijän nimi mainittava

CC BY-ND   tekijän nimi mainittava, ei saa muunnella

CC BY-NC   tekijän nimi mainittava, vain ei-
kaupallinen käyttö

CC0   vapaa käyttö, myös kaupallinen käyttö
käyttöön, tekijän mainitsemista ei edellytetä

LÄHTEEN MERKITSEMINEN

- Kun käytät muiden tekemää materiaalia tai lainaat toisen tekemää teosta, tulee **tekijän nimi ja lähde merkitä hyvän tavan mukaisesti.**

Esimerkiksi:

- Kirja:
  - Tekijä(t). Julkaisuvuosi. Kirjan nimi. Kustantaja.
- Lehti:
  - Kirjoittaja. Julkaisuvuosi. Artikkelin nimi. Lehden nimi. Ilmestymispäivä tai lehden numero.
- Kuva:
  - Kuva: Valokuvaajan nimi

LÄHTEEN MERKITSEMINEN

- Internetlähde:
  - Kirjoittaja / julkaisija. Otsikko. (Tekstilaji). Päivämäärä, jolloin luettu. Saatavuus: verkko-osoite.
- Haastattelu:
  - Haastatellun henkilön nimi. Ammatti. Yritys/organisaatio. Haastattelupäivä

